טימא טהרותיו **של חבירו ומה לא קנסו בנו אחריו. לשלם** אע"ג דלדידיה קנסו כדאמרי בפ' ארבעה אבות נזיקין (כ"ק ד.): **שאינו ניכר.** שהרי [10] טהרות מונחות לפניו ואין היזק ניכר בהן: **לא שמיה היזק.** לחיובא אפי' לדידיה מדאורייתא: **מתני'** ושערו מדולדל. לפי שלא [11] היה נגזז מעולם: **קסדור.** ממונה: **מה טיבו של זה.** שהיפוהו להזקין כל כך: **פיגום.** רומח: **והפירו.** שהרי אין לומר שהעובד כוכבים הזה להתירו נתכוין שהרי אינו יודע שע"י מוס שיעשה בו ישחט אלא א"כ נפל [12] מאליו: **כל שהוא נדעש.** [13] שלהטיל מוס נתכוין להתירו: **גמ' דאי אשמעינן עובד כוכבים.** [1] דהתירו בכור ראשון על ידו משום דליכא למימר אתי האי עובד כוכבים למיסרך לגמד להטיל מוס בקדשים דסריכיה דעובד כוכבים לא איכפת לן שהרי נהוג הוא באיסורא: **ולא אתי לאיחלופי בגדול.** דמאן דחזי דהתירו חכמים במוס הבא לו ע"י תינוקות לא אתי למימר אי שדי גדול מומא מישתרי דגדול בקטן לא מיחלף: **לא שנו.** דמותר הבכור ע"י העובד כוכבים: **אלא דאמרו ליה.** לקסדור אינו נשחט אלא א"כ היה בו מוס דמשמע [14] שיפול בו מוס ממילא דליכא למימר דמדבריהם למד עובד כוכבים דניחא להו שיפיל בו מוס: **נעשה.** משמע ע"י אדם: **ממילא הוא.** שלא היה יודע העובד כוכבים שיהא מותר על ידו ולא להתיר נתכוין: **גרמא.** אם הניח בצק ודבילה ע"ג אוזן הבכור כדי שיבא הכלב ויטלנו: **מסיח לפי תומו.** שלא שאלם קסדור מה טיבו אלא הם עצמן מסיחין לפי תומם [2] ואומרים ראה לא ישחט זה לעולם אלא ע"י מוס ולא נתכוונו לכך שיטיל בו מוס: **מתני' היה בכור.** איל מנגח רודפו לאדם לנגחו ובעטו אדם לבכור ועשה בו מוס: **ישחט עליו.** ואפי' [3] כהן לפי שהאצלתו נתכוין: **גמ' לעריה.** מה שרדפו: **קודם שילא לאויר העולם.** דבכור אינו קדוש עד [4] שתקדשו רחם: **גדיא באודניה.** גדי אזניו ארוכות וקודם שילא כל ראשו נראין אזניו ויכול [5] להטיל מוס דכל זמן שלא יצא כל ראשו אינו כילוד: **אימרא בשיפויה.** שספתיו נראין תחלה ואזניו [6] קשורות ואינן נראות עד שילא כל ראשו: **לדעיו.** טוונפל"ש: **אכיל ולא מיחזי.** אם לבכור יש לו מוס בתוך פיו וכי אכיל לא מיחזי [7] אפילו הכי כי פעי מיחזי הוי מוס שבגלוי ונשחט עליו דאמרי' בפירקין דלקמן (דף לז.) דאינו נשחט אלא על [8] מוס שבגלוי: **פעי.** לועק ופותח פיו הרבה: **חוטין החיצונות.** ככי דשיני שקורין [9] יינציב"ה. החיצונות אותם שנפנים כנגד חוטמו [10] שיטול שנפגמו מהם מעט: **או שנגממו.** שנחתכו ברחבן מלמעלה בעומק ולא חיסרו כלום הוי מוס הואיל ונראו [11] אותן חוטין: **פגימיות.** שהשייסר הגדולות קבועות בהן שקורין מייסיליר"ש: **שנעקרו.** לגמרי הוי מוס כדמפרש ואזיל הואיל וכי פעי מיחזי אבל פגימה או גימוס אינו ניכר בהם שהרי חבואות [12] בפה: **מאי טעמא.** הוי פגימיות מוס אפילו [13] בעיקרה: **מתני' הראויין נבא ע"י אדם.** שיש לומר אדם הטילו בו כגון נסמית עינו נקטעה ידו נסדקה אזנו: **רועי ישראל נאמנין.** לומר מאליהן נארעו לו: **רועי כהנים אין נאמנין.** דנחשדו בדבר. ובגמרא מפרש מאי קרי רועי ישראל ומאי קרי רועי כהנים. האי דנקט ראויין לבא בידי אדם לפי שיש מומין שאין ראויין לבא בידי אדם כגון בעל חמש רגליים או עינו אחת גדולה כשל עגל או קטנה כשל אווז דהוי מוס שאין אדם נחשד עליו: [14] דרשב"ג ור"מ מפרש בגמ': **גמ' חד אמר.** מתני' דקתני רועי ישראל נאמנין [15] אפילו הן עומדים בבית הכהנים שהבכור שלהם: **נגימא לא חיישינן.** דליחשדיה שמא על ידי אדם בא לו בכוונה ורועה זה משקר ובא להתירו כדי שישחטו רבו כהן ויאכילנו ממנו עמו: [16] והא דקתני רועי כהנים אין נאמנין הכי קאמר רועים שהן כהנים אין נאמנין אם הבכור ביד ישראל דנחשד האי כהן רועה שהוא עצמו הטילו [17] בו: דמיימר

מסורת הש"ס

[1] [גיטין נג. וש"נ], [2] [במשנה שבמסגיות פ"ר ראה], [3] [לאחר כדיפסה לא אלא אפילו כו' י"ק, ד] לעיל ג: לקמן נג: תמורה כד.; [4] [לקמן לז. לט.], [5] יומא עח. לעיל ב, [6] כ"מ דהטיל מוס לבכור לאשון והתירו על יד י"ק, [7] וכי פעי מיחזי אפ"ה הוי מוס שבגלוי י"ק, [8] בנעקרו י"ק, [9] כי ישראל והא י"ק, [10] כו דמימר הל"ל י"ק, [11] גי' י"ק ואין לו לחוש שמא יצא רוב הראש בריאה קודם שיצא אחון וחזר דמתוך כו' כ"ל, [12] ומאי לימור י"ק, [13] כרבה דפ' י"ק, [14] [ע' בחולין דף סט ע"ב תוס' ד"ה רב הונא], [15] [שם כה.],

הגהות הב"ח

(א) גמ' דרבנן הוא לדידיה: (ב) שם פעם אחת היו כו' ולריכא: (ג) רש"י ד"ה לימרא וכו' ואזיל קצרות ואין נראות: (ד) ד"ה חוטין וכו' חוטמו שנפגמו שניטלה מהם:

גליון הש"ם

מתני' וקשרו זנבות בבורות. ע' בלח"מ פ"ז דב"מ סי' ז:

לעזי רש"י

טונפל"ש [טינפלי"ש]. צדעיים.
יינציב"ה [יינציבי"ש]. חניכיים.
מישיליר"ש. (שיניים) טוחנות.

מוסף רש"י

טימא כו' לא קנסו בנו אחריו. לשלם, ואע"ג שהוא חייב לשלם כדתנן בהניזקין (גיטין נג:) המטמא והמדמע והמנסך שוגג פטור ומזיד חייב (שם מד:). היזק שאינו ניכר. הטומאה אינה ניכרת בפירות, לא שמיה היזק. לחייב נכסיו מן המובחר (שם). קודם שיצא לאויר העולם. ועדיין לא נתקדש, דבכור בראש תלא קדושתיה, דכתיב כל הבכור אשר יולד, ולא הוי כמטיל מוס בקדשים (לעיל ג:). גדיא באודניה. שהגדי עלה דרך לדעיו ונראות שאוזנים תחלה, אימרא בשפוותיה. שפי הטלה יולא תחלה (תמורה כד:). החוטין החיצונות. ייינצב"ה שבאמצע הפה, שנפגממו. שחתכו מעט, ושנגממו. שנחתכו בסכין ברוחבו ולא חיסרו אלא כעין סדק (לקמן לז.). רועים כהנים אינן נאמנין. לומר מאליו נפל בו מוס זה, לפי שנחשדו כהנים להטיל מומין בבכורות בזמן הזה כדי להתירן בשחיטה, ואם הביא בכור להראותו לחכם צריך שני עדים עמו שמאליו נפל בו מוס זה (סנהדרין ל: וכעי"ז ביצה כז:).

רבינו גרשום

טימא טהרותיו לא קנסו בנו לעולם: [1] זקן. שלא היה בו מום ושערו מדולדל לפי שהיה אסור בגיזה: פיגום. רומח: (זכר של רחלים. היינו בכור): כל שהוא לדעתו. לדעת הבעלים אסור ושלא לדעתו דלא ציוו בפירוש הבעלים לא לקסדור ולא לתינוקות משום הכי התירו. אבל כשצרם באזני בכורות אחרים והתינוקות נמי ולא מיחו בידם הבעלים היינו לדעתם משום הכי אסרו: וצריכא. דקתני והתירו והתירו תרי זמני דאי אשמעינן עובד כוכבים קסדור משום הכי התירו. דלא קא אתי למסרך דלית ביה למיגזר משום מסרך מילתא דעובד כוכבים הוא ולא איכפת (ליה) [לן] באיסור משום הכי התירו: אבל קטן דאתי למיסרך. דאי שרית השתא דילמא אתי למעבד כשהוא גדול אימא לא: ואי אשמעינן קטן. מעשה דתינוקות משום הכי התירו דלא אתי לאיחלופי בגדול: אבל עובד כוכבים קסדור דאתי לאיחלופי בגדול ישראל דמאן דחזא לעובד כוכבים גדול דהטיל מום וקסבר דישראל הוא ואתי לאיחלופי בגדול ישראל שמא יטיל מום אימא לא לישרו צריכא: לא שנו דהתירו אלא דאמרי ליה לקסדור אינו נשחט אלא א"כ היה בו מום אבל אמר כו': לאיתויי מסיח לפי תומו דאפ"

[1] ל"ל זכר של רחלים זקן. הייני בכור שלא היה בו מוס: ושערו מדולדל וכו'.

גדיא באודניה. כשרואה שמיעוט הראש בחוץ יכול להטיל מוס בחוץ [1] ואין לו לחוש [2] מרישא האוזן שמא יצא רוב הראש וחזר דמתוך שאזני הגדי גדולות דרך חזיס לצאת במיעוט הראש אימרא בשפוותיה אבל באזניה לא [3] ויש לו לחוש שמא יצא רוב הראש וחזר: **איבא** דאמרי אימרא נמי באודניה [4] [אימור] דרך צדעין נפק. כיון שרואה עכשיו מיעוט [5] אוזן אין לומר שמא יצא ראשו ורובו וחזר [6] והא אימר כמו ודאי כמו חייסי' שמא חוץ לאומה לנו דפרק השואל בשבת (דף קנא.) [7] ודחייסינן שמא איחזרוהו וכתבוהו דפרק אחד דיני ממונות [8] (סנהדרין לב.) ורבא דהכא ס"ל [9] כרב חסדא דפ' בהמה המקשה (חולין סט:) דלרב הונא דאמר התם יצא שליש ומכרו לעובד כוכבים [10] ויצא שליש אחר קדוש ולא חלה המכירה כלל כיון דנפק לבסוף רובא דאיתגלי מילתא דלמפרע קדוש א"כ הכא נמי [11] שיצא רוב אחרי כן איגלאי מילתא דהוה קדוש מעיקרא ונתחייב [12] ממה שמטיל מוס בבכור ואיכא לאוקמי הא [13] דרב יהודה אליבא דרב הונא [14] כשלא יצא כלל וסוגיא נמי דריש כילד מערימין (תמורה כד:) דמוקי דרב יהודה בזמן הזה ולא חזי להקרבה ופריך אי בזמן הזה מאי למימרא ומשני מהו דתימא נגזר דילמא נפיק רוב ראשו וקא שדי [15] מומא קמ"ל ההיא נמי דלא כרב הונא דלדידיה במיעוטו ראשו נמי איכא איסורא ולא ס"ל למינקט רוב ראשו ועוד התם [16] דקאמר ליה רב עמרם לרב ששת אמר על הבכור עם יצילת רובו יהא עולה עולה הוי או בכור הוי [17] נמי דלא כרב הונא דמשמע [18] דפשיטא דקודם יצילת רובו יכול להפקיע [19] קדושת בכור אם לא נחלק בין מכירה להנך:

מיימר

עין משפט נר מצוה

לד א מיי' פ"ו מהל' מוכר ומזיק הלכה ג:
לה ב ג מיי' פ"ב מהל' בכורות הל' יב טוש"ע י"ד סי' שיג סעיף ב: לו ד מיי' שם הל' יא טוש"ע שם סעיף ב:
ה [מיי' שם טוש"ע שם] לז ו מיי' שם הל' יד טוש"ע שם סעי' ז:
לח ז מיי' פ"ב מהל' מיאסורי מזבח הל' ג:
לט ח מיי' פ"ב מהל' בכורות הל' יז טוש"ע י"ד סי' שיד סעי' ג:
מ ט מיי' שם הלכה טו טוש"ע שם סעי' ב:

שיטה מקובצת

[1] טימא טהרותיו של חבירו ומה: [2] דרבנן הוא: [3] מעשה. עי' תוס' לעיל (דף כד ע"ב) ולקמן (דף נג ע"ב): [4] וראהו קסדור אחד: [5] וצרם את אזנו: [6] והתירו ראה שהתירו הלך וצרם: [7] וקשרו זנבות טלאים: [8] בכור רודפו ובעטו ועשה כו' הרי זה ישחוט עליו: [9] א"ד אמר ר"פ לא תימא בשעת רדיפה אין שלא בשעת רדיפה לא אלא לאחר רדיפה נמי ס"ט צערה הוא דקא מדכר: [10] אמר רב פפא אכל: [11] תנינא חוטין החיצונות אות ה' נמחק: [12] שנעקר. ס"א הפגימות שנעקרו מ"ט: [13] אמר רבא רב פפא נמי: [14] נאמנין רועי כהנים: [15] שהרי טהרותיו מונחות: [16] תיבת היה נמחק: [17] נפל בו מאליו: [18] לדעת שהמטיל את המום נתכוין: [19] דמשמע שיטיל בו: [20] תומם עם העובד כוכבים ואומרים ראה זקן זה לא ישחט לעולם: [21] ואפילו הוא כהן: [22] עד שיקדשנו רחם: [23] ויכול להטיל בו מום: [24] ואזניו קטנות ואינן: [25] על מומין שבגלוי: [26] שקורין ניי"ב החיצונות: [27] חוטמו שנפגמו שניטל מהם: [28] תיבת אותן נמחק: [29] חבואות הם בפה: [30] עליו רשב"ג ור"מ: [31] נאמנין ה"ק רועים שהם ישראלים נאמנים עליו ואפילו הן: [32] לחוש מדיצא האוזן: [33] לא דיש לו: [34] באודניה אימר דרך צדעים: [35] מיעוט הראש לחוץ אין לו לחוש שמא יצא ראשו ורובו וחזר והאי אימר הוי כמו: [36] החיישינן שמא: [37] ממונות ואומר רבי דרבא דהכא: [38] כוכבים וחזר ויצא: [39] נמי כי יצא רוב: [40] ונתחייב במה שהטיל מום: [41] הא דרבא כרב הונא לשון הראש"ש: [42] שדי ביה מומא: [43] הוי ס"א ההיא נמי: [44] דפשיט ליה דקודם כו': [45] להפקיע ממנו קדושת כו' מכירה דבכו"ם להנך:

רבינו גרשום (המשך)

דאמר אא"כ נעשה בו מום קרי מסיח לפי תומו: היה בכור. איל רודפו לנגחו ובעטו הנרדף כדי להבריחו ממנו ונעשה בו מום הרי זה ישחט עליו דלא נתכוון לעשות בו מום: צעריה הוא דמדכר. מה שנגחו ומחמת כן הוא בועטו ואינו מתכוין למום ולישרי קמ"ל דלא מותר לאדם להטיל מום בבכור קודם שיצא כולו לאויר העולם. כי היכי דלא ליתו ביה לידי תקלה. אבל אחר שיצא כולו אסור. דהא קידשוהו כותלי רחם: באודניה. לפי שהגדי אזניו גדולות ומוציאן חוץ לרחם קודם שאר אבריו ויכול להטיל בהן מום וכן אימרא מוציא שפתיו קודם: אימר דרך צדעיו ואזניו קודם שאר אבריו: אי צרם שפתיו וכשהוא אכיל לא מיתחזא במומא וכשהוא פעי מיתחזי: החוטין. השינים החיצונות שעומדות לפני הפה: וכשנגממו. שנחתכו והעיקרן קיימין: והפגימיות. שינים שנעקרו לגמרי הוי מום: רועים ישראל נאמנין. לומר מעצמו נעשה מום זה ומום זה התירו חכם: רועים כהנים אין נאמנין דחשודין הן להטיל מומין: ר"י ור"א מפרשי מתנית' רועי ישראל בי כהנים רועי בהמות כהנים נאמנין לומר מום זה מעצמו היה והתירו חכם: ללגימא לא חיישינן. כלומר דלא אמרינן דמשום הכי משתרי עילויה דבעו למיכל מיניה בי רביה כהן: וה"ה כהן לכהן. כהן לכהן דאין נאמנין דחיישינן לגומלין דשמא זה מתכוין להתיר בכורו כדי שיחזור זה למחר ויעיד על בכורו של זה ויתירו: ואתא רבן [שמעון בן] גמליאל למימר נאמן הוא על של חברו דלא חייש לגומלין: וחד אמר רועי ישראל והן כהנים. כלומר רועין של ישראל ואותן רועין הוריין כהנים נאמנין:

מימר אמר לא שביק צורבא מדרבנן ויהיב לדידי. והא [יז] דאמר לעיל בסוף פרק ג׳ (דף יח:) בחלר בעל הבית ורועה כהן דלר״ע אקנויי מקני ליה מקום בחלירו ואפילו ר״ע לא פליג אלא משום [יח] דאית [יט] [ליה] פסידא לא מקנה [כ] [ליה] מידעם התם אייני במכירי כהונה או שאוהבו ורגיל ליתן לו: **איבא** בינייהו דרבי יהושע בן קפוסאי. דת״ק סבר כוותיה דדווקא רועי כהנים בין בי ישראל בין בי כהנים אינם נאמנים כדאמר טעמא אבל שני כהנים מן השוק נאמנים ולר״מ אפי׳ שנים מן השוק אין נאמנין דלית ליה [כא] כרבי יהושע בן קפוסאי דקסבר ר״מ החשוד על הדבר לא דנו ולא מעידו והשוק דקאמר ר׳ יהושע בן קפוסאי בכהנים איירי דישראל אפילו אחד מהיתן ולר״מ כל היכא [כב] דאסור אפי׳ שנים אין נאמנין כדאמר בסמוך ספק בכור לר״מ מי מעיד עליו: **וכי תימא דלית להו תקנתא בו׳.** הוה מצי למימר דאלקנו בין אבר לעם הארץ כר׳ יהושע דלקמן וכן בסמוך דפריך בהני ה״ג דלא דייני דינא [כג] א״ל ר׳ יהושע עצמו חוזר בו דקא״ל לר״ג היאך המי יכול להכחיש את המי ופירש שם בקונטר׳ שרוצה לומר ולאי אמרתי וחוזר אני בו ומיהו מסתברא דמשום כבוד דר״ג הוא דקאמר הכי כי ההיא דתפלת ערבית (ברכות דף כז:) שאמר כמו כן [כד] אע״פ שלא היה חוזר בו [כה] מה שאמר תחלה רשות דהכי פסק רב התם הלכה כדברי האומר [כו] רשות: **אלא** לאו ש״מ בעלים מעידין עליו. תימה ורב אסלא דבעי לעיל שנים מן השוק בספק בכור בי ישראל תקשי ליה לר״מ מי מעיד עליו כיון דישראל נמי חשידי וי״ל דהוה משני כדפרישית דאלקנו בין אבר לע״ה א״ל יאמר רב אסלא ספק בכור לא יאמיר ר״מ שלא יהו שנים מן השוק נאמנים: **ניחוש לחשדא.** שיחשדו שמא נשאר אחד מן [כז] הבית: **כהני** הכי נמי דלא דייני דינא. לרבא דאמר בפ׳ זה בורר (סנהדרין כז.) [כז] אוכל נבילות להכעיס שהוא רע לשמים אינו חשוד להיות רע לבריות לא [כח] פריך מידי אבל לאביי התם פריך שפיר ועוד יש לפרש לרבא דמשמע ליה שיש לכהנים להיות כשרים לכל [מ] [כט] (זמן) דין שבעולם ולכל הורלה כדכתיב (דברים כא) כל ריב וכל נגע ועוד היה יכול להקשות היאך מותר לאכול משחיטתו והיאך כשרים על כל [ל] קרבנות כולם ועוד בלא בכור נמי יכול להקשות לרבי מאיר מטעם דנחשדו כהנים על השביעית כדאמרינן בפרק זה בורר (סנהדרין כו.) אימר

מימר אמר לא שביק צורבא מדרבנן ויהיב לדידי רועי כהנים והן ישראל אינן נאמנין דחיישינן לגזימא וכ״ש כהן לכהן [לא] [דלא] דחיישינן לגומלין וחיישינן לגזימא ואתא ר״ש למימר נאמן על של חבירו ואינו נאמן על של עצמו ואתא ר״מ למימר החשוד על הדבר לא דנו ולא מעידו בשלמא למ״ד רועי ישראל והן כהנים נאמנין היינו דאתא ר״מ למימר החשוד על הדבר לא דנו ולא מעידו אלא למ״ד רועי כהנים בי ישראל אין נאמנין מאי אתא ר״מ לאשמועינן היינו ת״ק איכא בינייהו דר׳ יהושע בן קפוסאי דתניא רבי יהושע בן קפוסאי אומר בכור בי כהן צריך שנים מן השוק להעיד עליו רשב״ג אומר אפי׳ בנו אפי׳ בתו ר׳ [לב] יוסי אומר אפי׳ עשרה והן בני ביתו אין מעידין עליו כמאן אזלא הא דאמר רב חסדא אמר רב קטינא ספק בכור שנולד בי ישראל צריך שנים מן השוק להעיד עליו כמאן כר׳ יהושע בן קפוסאי ר״נ אמר [א]בעלים [ב] מעידין עליו דאי לא תימא הכי מעשר לר״מ מי מעיד עליו [ג]מעשר ודאי מהימן [ד]דאי בעי שדי [ה] ביה מומא בכוליה עדריה אלא ספק בכור לר״מ מי מעיד עליו וכי תימא ה״נ דלית ליה תקנתא והתנן [ו]שהיה רבי יוסי אומר כל שחליפיו ביד כהן פטור מן המתנות ור״מ מחייב אלא ש״מ בעלים מעידין עליו כהנים הוא דחשידי אמומי ישראל לא חשידי אמומי איתמר ר״נ אמר הלכה כרשב״ג רבא אמר הלכה כר׳ [ז] יוסי ומי אמר רבא הכי והאמר רבא בעלים [ח] עומדים עמנו בחוץ נכנס שלם ויצא חבול מעידין עליו אימא כל [ט] בעלים עומדים ולא חיישי׳ אי הכי מאי למימרא מהו דתימא ניחוש לחשדא קמ״ל [י]והלכתא כרשב״ג ודוקא בנו ובתו אבל אשתו לא מ״ט [יא] אשתו כגופו דמי א״ל רב פפא לאביי לרבי מאיר דאמר החשוד על הדבר לא דנו ולא מעידו וקאמר רבי מאיר [יב] החשוד לדבר אחד חשוד לכל התורה כולה כהנים הכי נמי דלא דייני דינא והכתיב [יג] ועל פיהם יהיה כל ריב וכל נגע אימר

[יא] **דמימר אמר.** [יז] לא שביק לדידי ויהיב ליה לכהן אחרינא: וה״ה כהן לכהן. כלומר ומסברא נפקא לן דכהן רועה אינו נאמן להעיד על הבכור של כהן אחר דחיישינן לגומלין דסבר אעידנו עכשיו והוא יגמול לי כשיתן לי ישראל בכור תם ואטיל בו מום ויבא כהן זה ויעידני שמאליו נפל בו מום: **על של חבירו.** בין רבו בין אחר דלא נחשדו כהנים אלא על [יח] הבכור [יט] עצמו שבכר נתנו לו ישראל: **החשוד על הדבר.** דהיינו כהנים שנחשדו על הבכורות: **לא דנו ולא מעידו.** ולקמיה פריך ר״מ היינו ת״ק: **וחד אמר.** מתניתין דקתני רועי ישראל נאמנין ה״ק רועי בהמות ישראל אע״פ שהן כהנים הרועין נאמנין דמה לו לשקרו [כ]: **מימר אמר לא שביק.** האי ישראל כהן צורבא מרבנן ויהיב לי לדידי דסתם רועה עם הארץ הוא: **רועי כהנים.** רועי בהמות של כהנים אע״פ שהרועים ישראל אין נאמנין להעיד על בכורו של רבו כהן דחייש׳ לגזימא וכ״ש רועי כהן ובהמות של רבן כהן אין נאמנין דחיישינן לגומלין ולגזימא: **על של חבירו.** אהכהן לכהן קאי וקאמר דנאמן הכהן הרועה על של רבו [כא] דלא חיישי׳ לא לגומלין ולא לגזימא: **החשוד על הדבר.** כהנים חשודים על הבכורות: **לא דנו ולא מעידו.** ופליג אדר׳ שמעון דשרי אפי׳ כהן לכהן ופליג אדתנא קמא דאמר רועי בהמות ישראל ואפילו הן כהנים נאמנין: **היינו ת״ק.** דהאמר ת״ק נמי אין נאמנין: **אלא מ״ק.** דהאמר ת״ק נמי דכהן אינו נאמן: [כא] **איבא בינייהו דר׳ יהושע בן קפוסאי: צריך שנים מן השוק.** שנים כל שהן ואפילו כהנים אבל כהנים שבביתו לא. ת״ק אית ליה דרבי יהושע בן קפוסאי דקאמר ת״ק רועי כהנים בין בי ישראל בין בי כהנים כדפרישית טעמא אין נאמנין אבל כהנים דעלמא נאמנין ואפילו אבכורות דכהנים ולא חיישינן לגומלין אלא ברועה דקאי גביה וסבר אעיד את רבי והוא יעידני כשיתן לי ישראל בעלמא בכור ור״מ לית ליה דר׳ יהושע לגמרי דכיון דנחשדו כהנים על הבכור לא דן ולא מעיד אפילו כהן דשוק ואפי׳ הבכור ביד ישראל: **ואפי׳ בנו ובתו.** ר״ש לטעמיה דאמר נאמן הוא על של חבירו ואביו היינו נמי חבירו דאין כהן נחשד אלא על של עצמו: **אפי׳ עשרה והן בני ביתו אין מעידין.** אבל מן השוק עד אחד נאמן [כב] דלר׳ יהושע צריך שנים מן השוק: **ספק בכור.** דשל ישראל הוא כגון רחלה שלא ביכרה וילדה שני זכרים דאמרי׳ בפ״ב (לעיל יח.) אחד לו ואחד לכהן [כג] ואת שלו הוי ספק שמא יצא ראשון וירעה על שומם ואוכלו ישראל: **צריך שנים מן השוק להעיד עליו.** שלא הוטל בו מום בכוונה: **לר׳ יהושע.** דכי היכי דבכור בי כהנים בעי שנים מן השוק להעיד עליו ה״נ ספק בכור ביד ישראל: **ר״נ אמר.** ספק בכור ביד ישראל אפילו בעליו ישראל נאמן דכהנים נחשדו על הבכורות ולא ישראל ואפילו על ספק בכור שנאכל להם: **דאי לא תימא הכי.** אלא בעלים חשודים עליו אם כן הוי ישראל חשוד על המומין: **מעשר לר״מ מי מעיד.** על מומו הא א״ר מאיר החשוד על הדבר לעצמו אינו מעיד [יד] לאחרים כדחזינן ר״מ פוסל אפילו כהנים דשוק: **מעשר.** בתמיה. הא ודאי מהימן אפילו בעליו דהא אי בעי הוי שדי [טו] ביה מומא בהיתר בכוליה עדריה קודם [טו] שיעשר דאכתי לא קדשא חד מינייהו: **אלא.** הכי פריך ספק בכור לר״מ אי בעלים חשודים עליה נמצאו ישראל חשודים על ספק בכור וכ״ש כהנים דהא אי הוה נמי בבהמות עדר כהן ספק בכור הנולד בעדרו בעי אמתוני עד שיומם דכהנים לא נפטרו מבכור בהמה טהורה בפרק שני (לעיל יג.) וא״כ מי מעיד עליו: **ליה ליה תקנתא.** לר׳ מאיר: **שחליפיו ביד כהן.** כגון האי ספק בכור שהכהן נטל [טו] (את אחיו) פטור ישראל מן המתנות דזרוע ולחיים וקיבה דעשו שאינו זוכה כדאמרן בפרק שני (שם יח.) ור״מ מחייב ומדמחייב ליה רבי מאיר במתנות מכלל דבר אכילה הוא: **הלכה כר״ש.** דאפילו בנו ובתו: [יז] **כהן בעליו.** של בכור עמנו עומד בחוץ ונכנס הבכור שלם בבית ויצא חבול מעידין עליו אותם שבבית שמאליו נפל בו. אלמא אין נחשד אלא כהן בעל הבית שהבכור שלו כר״ש: **אימא כל בעליו.** בניו ובני ביתו עומדין עמנו בחוץ ומעיד עליו רועה שהיה בבית: **פשיטא.** הואיל וכל בעליו עמנו מי טילנו כו׳: **מהו דתימא ניחוש לחשדא.** דרועה גופיה הטילו בו. ל״א אימא כל [יח] בעלים עמנו כלומר אי אמרי סהדי כל בעליו של בכור דהיינו הוא ובני ביתו היו עמנו בחוץ ונכנס הבכור שלם בבית ויצא חבול מעידין כלומר עדותן עדות ושרי הואיל ולא היה אישם בבית. ניחוש לחשדא שמא הם גרמו לו מתחלה שהניחו לו דבילה על החזן אי נמי עשו לו גומא ונפל [יא] שם: לאחזוקינהו

עין משפט נר מצוה

מא א (מיי׳ פ״ה מהל׳ בכורות הלכה ז) טושו״ע י״ד סימן שיד סעי׳ י׳:

מב ב מיי׳ פ״ו מהל׳ בכורות הלכה ט:

מג ג מיי׳ פ״ג מהל׳ בכורות טושו״ע י״ד סי׳ שיד סעי׳ ג:

שיטה מקובצת

[א] רבי אומר תיבת יוסי נמחק: [ב] בעלים עיין בתוס׳ תמורה (דף מ ע״ב): [ג] תיבת ביה נמחק: [ד] כרבי ומי תיבת יוסי נמחק: [ה] תיבת עומדים נמחק: [ו] כל בעליו עמנו תיבת עומדים נמחק: [ז] אמר האי רועה לא שביק רבי לדידי: [ח] על בכור עצמו אות ה׳ נמחק: [ט] רבו כהן דלא: [י] נאמנין דהרועים כהנים: [יא] מתיבות איכא כו׳ קפוסאי נמחק: [יב] נאמן ולר׳ יהושע: [יג] לכהן ושלו הוי תיבת ואת נמחק: [יד] מעיד אפילו לאחרים כדחזינן דר״מ: [טו] תיבת ביה נמחק: [טז] קודם שיתעשר דאכתי: [יז] בעליו של בכור עומד עמנו בחרץ תיבת כהן נמחק: [יח] כל בעליו: [יט] והא דאמרי׳ לעיל: [כ] משום (דרבי) דבענה״ב אית ליה פסידא לא: [כא] ליה דר׳ יהושע: [כב] דחשוד אפילו: [כג] דינא אלא דבעי לאוקמא אפי׳ אי ס״ל כר״ג דאמר לקמן שלא חלקנו בין חבר לע״ה: [כד] כן חובה אע״פ: [כה] בו ממה שאמר תפילת ערבית רשות: [כו] מן בני הבית: [כז] דאוכל בנבילות: [כח] לא שייך מידי אבל לאביי דהתם פריך שפיר: [כט] לכל מין דין: [ל] כל הקרבנות כולם:

רבינו גרשום

דמימר אמר. רועה לא שביק צורבא מדרבנן בהו ויהיב ליה לבכור לדידי: בשלמא למ״ד רועה ישראל והן כהנים נאמנין היינו דקא פליג ר׳ מאיר עליה: אלא למ״ד רועי כהנים בי ישראל אין נאמנין ואתא ר׳ מאיר נמי למימר דאין נאמנין ר׳ מאיר היינו ת״ק: איכא בינייהו. בין ת״ק ור׳ מאיר דר׳ יהושע בן קפוסאי דאמר בכור בי כהן צריך שנים מן השוק אי כהנים נינהו אין נאמנין: ט״א איכא בינייהו דר׳ יהושע בן קפוסאי. דת״ק לית ליה דר׳ יהושע אלא ואפילו רועי ישראל בי כהנים נאמן דללגימא לא חיישינן. ואתא ר׳ מאיר למימר החשוד בדבר כלומר דחשידי אלגימא ואין נאמנין אלא שנים מן השוק: ספק בכור בי ישראל. דלאחר שנולד בו מום מצי אכיל ליה ישראל וצריך ב׳ מן השוק להעיד עליו שהתירו חכם שמותר במומו: מעשר בהמה לר׳ מאיר דאמר החשוד על הדבר לא דנו ולא מעידו נהי דבספק בכור כיון דמילתא דלא שכיחא הוא לא חשידי עליה (כו׳) ישראל ונאמנין עליו ב׳ מן

מסורת הש״ס

[א] ל״ק, [ב] (לעיל לא. וש״נ), [ג] (לעיל יח:), [ד] (בכרכות כד. כמובות סו. מנחות לג:), [ה] (לעיל ל. וש״נ), [ו] (מבלן שייך עוד לע״ל), [ז] ע״כ שייך לע״ל, [ח] (של כהנים יעב״ן), [ט] (ע׳ פירש״י לעיל יח: ד״ה כל אחליפיו), [י] ל״ק, [כ] ל״ל דחשוד, [ל] (וע״ע תוס׳ לקמן לו. ד״ה היאך), [מ] ל״ק מ״ז,

תורה אור השלם

1. וְנִגְּשׁוּ הַכֹּהֲנִים בְּנֵי לֵוִי כִּי בָם בָּחַר יְיָ אֱלֹהֶיךָ לְשָׁרְתוֹ וּלְבָרֵךְ בְּשֵׁם יְיָ וְעַל פִּיהֶם יִהְיֶה כָּל רִיב וְכָל נָגַע: דברים כא ה

הגהות הב״ח

(א) רש״י ד״ה על של חבירו וכו׳ הבכור של עצמו: (ב) ד״ה לא דנו וכו׳ דהרועים: (ג) ד״ה מהו דתימא וכו׳ ונפל שם הס״ד דאחר כך מה״ד חשוד לדבר אחד וכו׳ על דבר א׳ הס״ד ואח״כ מ״ש לאחזוקינהו מחשודים מי אמר ר׳ מאיר הס״ד ואח״כ מ״ה לעדות:

מוסף רש״י

דאי בעי שדי ביה מומא בכוליה עדריה. דעדיין אינן קדושים ליהיות כמעלין מוס קדשים ואחר כך יעשר, דמעשר בהמה חל על המוס, דכתיב (ויקרא כז) לא יבקר בין טוב לרע, היאלך אינו נחשד (לעיל לא.). **כל שחליפיו ביד כהן.** שהכהן נוטל אחת מן הספיקות, פטור אחתה מן המתנות, דעשו את שאינו זוכה כזוכה (לעיל יח:).

רבינו גרשום (המשך)

השוק אלא מעשר בהמה דשכיחה והוא של ישראל שהוא אוכלו כיון דשלו הוא הוי חשוד עליו וכל ישראל חשודין עליו שיש לכל אחד בהמות ויש להן מעשרות: לא דמי דבמעשר ודאי מהימן אפי׳ בעליו כיון דאיבעי שדי מומא בכוליה עדריה ומגו דלא עבד הכי מהימן: אלא ספק בכור לר׳ מאיר. אם בעליו אין מעיד עליו מי מעיד עליו א״ת שנים מן השוק הוי חשידי אספק בכור שלהן והאיך מעידין על זה: וכי תימא הכי נמי דלית ליה תקנתא. דלא מצי הוי חולין דליכא דמהימן לאסהודי עליה: והתנן. ור׳ מאיר מחייב במתנות כשהוא נאכל לישראל במומם מכלל דחולין ודאין הן אלא ש״מ דאית ליה תקנתא: בעליו מעידין עליו משום דישראל לא חשידי אמומי: הלכה כרבן שמעון בן גמליאל. דאמר אפי׳ בנו אפי׳ בתו: בעליו של בכור עמנו עומד ונכנס הבכור שלם בתוך ביתו ויצא חבול מעידין עליו בני ביתו שמעצמו היה ונאמנים לומר חכם התירו. אלמא דבני ביתו נאמנין: אימא כל בעליו עמנו דאפי׳ ב״ב עמנו דקים לן דאינהו לא הטילו מעידין עליו ב״ב ונאמנין לומר מום זה התיר חכם: אי הכי. כיון דכל בעליו עמנו והוי צריכא למימר דמעידין: מהו דתימא ניחוש לחשדא. דדילמא הנהו בני ביתיה עבדו להו גרמא מעיקרא ע״י בצק או דבילה או הטילו לו מאכל בין קוצים ולא ליהמנינהו קמ״ל כיון דעמנו הוה איש בבית. ניחוש לחשדא שמא הם גרמו לו מתחלה שהניחו לו דבילה על החזן אי נמי עשו לו גומא ונפל (ג) שם: לאחזוקינהו

לאחזוקינהו. בחשודים מי אמר ר"מ יב) עי חשוד לדבר אחד חשוד לכל התורה כולה היכא דמוחזק לן דעובר על דבר א': **לעדות בכור.** להעיד שלא הטיל בו מום זה בכוונה: **לעדות אשה.** שמת בעלה במדינת הים: **הני אלא לעדות שאשה כשרה.** נמי אשה כשרה דאמרינן [לה:] הלכתא כרבן שמעון ואפי' יג) בתו: **יימר שרי בורלא.** יימר המתיר בכורות לשון גנאי: **לא היו מוחזקין.** בטלה שהוא בכור ובא כהן בעליו ואמר בכור הוא זה ומומו עמו שלא הוטל מום יד) זה בכוונה ואתי לאחוויי לחכם אי קבוע הוא אי עובר הוא: **נאמנו.** דהפה שאסר ואמר בכור הוא התיר ואמר מומו עמו: **אשה איש הייתי.** ולא היינו מוחזקין בה שהיא אשת איש מעולם: **נאמנת.** ומותרת להנשא: **דאי בעיא לא אמרה.** כלומר אי הוה חשידא להנשא בחיי בעלה בלא גירושין הוה שתקה ולא אמרה אשת איש הייתי דהא בפנויה טו) מחזקינן לה: **אבל הכא.** בבכור דלא סגיא דלא אמר בכור הוא (א) דלימא ליה חכם מום קבוע הוא או עובר דקדשים תמימים אין הכהן נחשד לאכול בחוץ דבר כרת הוא אבל נחשד להטיל בו מום דלאו בעלמא הוא ולא יהא נאמן קמ"ל דנאמן: **דאם כן.** דהוא הטיל בו מום הוה שדי ביה אי מום הניכר אפי' לעם הארץ שהוא מום ותו לא הוה בעי למיתי קמן ולמימר בכור הוא טז) דהא אין אדם אחר יודע שהוא בכור ובקדשים בחוץ נמי ליכא לספוקיה דהא מום ניכר שדא ביה והיכא דאנן יודעין שהוא בכור ליכא למימר הכי דבעל כרחך אתי לקמן דאי הוה שחיט ליה בלא מומחה כיון דכולי עלמא ידעי שהוא בכור הוו חשדי ליה: **במקום עדים.** דאנן סהדי דכל שעתא איכא מיא וה"ג כיון דאנן סהדי דכהנים חשודים על המומין לא נימא מה לי לשקר: **הכא ודאי שדא ביה מומא.** בתמיה: **נהא שמעתא.** דר' אילעאי: **בלא גברי.** יז) בסתמא אמר ליה לא היו מוחזקין בו שהוא בכור כו': **כלום חילקנו בין כהן אחר לכהן עם הארץ.** יח) ומי (ב) חשדינן אנא למישדי ביה מומא בכוונה ככהן עם הארץ: **הן.** אלקנו ולא חשידא: **בעלי תריסין.** מגיניס. תלמידי חכמים הנלחמים במלחמתה של תורה: **היאך אעשה.** ג) יכול להכחישו: **אילמלי אני חי והוא מת.** הייתי יכול להכחיש ולומר לא אמרתי: **היאך יכול חי להכחיש את המת.** ולאי כך אמרתי וחזרני בי: **עמוד ועמד.** שתוק ושתק: **מתני' הראיתי בכור זה.** לחכם ואמר לי שמוס קבוע הוא ושוחטו ובלבד שיהו לו עדים שלא הטילו בו יט): **גמ' נאמן הכהן לומר.** לחכם בכור זה נתן (ד) [לי] ישראל במוס זה שבו: **דעבידא לאיגלויי.** דאתי חכם ואמר לא התרתיו לך: לא לעולם אימא לך מילתא דעבידא לאיגלויי משקרי אינשי והכא היינו טעמא דמהימן דלא חשידי כהני לאכול קדשים תמימים בחוץ הלכך אי לאו דשרי ליה חכם לא הוה אמר שרא (ה) ליה ושחיט ליה בלא התרת מומחה כ): **אבל הכא.** דקא מחוי ליה לחכם ואמר במוס כא) [זה] נתן לי ישראל כדי שלא יצטרך להביא עדים שמאליו נפל בו כיון דחשידי כהני להטיל מוס ולמימר נפל מאליו חשידי נמי להטיל מוס ולמימר ישראל נתנו לי במומו: **קח לי ממי שהוא נאמן.** שאינו לוקח פירות מעם הארץ או ממי שלוקח מעם הארץ ומעשר דמאי קודם שימכרם: **אין.** שליח זה נאמן לומר שנאמן לקחתיו: דלית

אלא מאחרינא אפילו מעם הארץ דמצי אמר אפילו עם הארץ נאמן הוא עלי ליקח ממנו. הלכך אינו נאמן השליח:

אימר דא"ר מאיר לחששא לאחזוקינהו מי אמר כא) איבעיא להו עד מפי עד מהו לעדות בכור רב כב) אסי אסר ורב כג) אשי שרי א"ל רב אסי לרב אשי והא כד) תנא דבי מנשה "אין כה עד מפי עד כשר אלא לעדות כו) האשה תני אלא לעדות שהאשה כשרה לה בלבד רב יימר אכשר עד מפי עד בבכור קרי עליה מרימר יימר שרי בוכרא והלכתא כז) עד מפי עד כשר לעדות בכור א"ר אילעא כח) לא היו מוחזקין בו שהוא בכור ובא אחד ואמר שהוא בכור ומומו עמו נאמן מאי קמ"ל שהפה שאסר הוא הפה שהתיר תנינא כט) האשה שאמרה אשת איש הייתי וגרושה אני נאמנת שהפה שאסר הוא הפה שהתיר מהו דתימא התם הוא דאי בעיא לא אמרה אבל הכא דלא סגיא דלא אמרה דקדשים בחוץ לא אכיל אימא לא הפה שאסר הוא ל קמ"ל דאי משום הכי הוה שדי ביה מומא דניכר ואכיל ליה מתקיף לה מר בר רב אשי מאי שנא מ מההוא גברא דאוגר ליה חמרא לחבריה וא"ל לא תיזיל באורחא דנהר פקוד דאיכא מיא זיל באורחא דנרש דליכא מיא אזל באורחא דנהר פקוד ומית חמרא ואתא וא"ל באורחא דנהר פקוד אזלי ומיהו מיא לא הוו נ ואמר רבא מא) מה לו לשקר אי בעי אמר באורחא דנרש אזלי ואמר אביי מב) מה לו לשקר במקום עדים לא אמרינן הכי השתא התם ודאי איכא מיא מג) התם ודאי שדי ביה מומא חששא הוא ובמקום חששא אמרינן מה לו לשקר יתיב רבינא וקאמר להאי שמעתא בלא גברא א"ל רבא זוטי לרבינא אנן משמיה דר' אילעא מתנינן לה רבי צדוק הוה ליה בוכרא רמא ליה שערי בסלי מג) [נסריה מד) כיילי ערובה ערבה קלופה] בהדי דקאכיל איבוע שיפתיה אתא לקמיה דרבי יהושע אמר ליה כלום חילקנו בין חבר לעם הארץ אמר לו רבי יהושע הן אתא לקמיה דרבן גמליאל אמר ליה מה חילקנו בין חבר לעם הארץ אמר ליה רבן גמליאל מד) לא אמר ליה והא רבי יהושע אמר לי הן מה) אמר לו המתן עד מו) שיעלו בעלי תריסין לבית המדרש כיון שנכנסו לבית המדרש עמד השואל ושאל כלום חילקנו בין חבר לעם הארץ א"ל רבי יהושע לאו א"ל רבן גמליאל והלא משמך אמרו לי הן מז) יהושע עמוד על רגליך ויעידו בך עמד רבי יהושע על רגליו ואמר היאך אעשה אילמלי אני חי והוא מת יכול החי להכחיש את המת עכשיו שאני חי והוא חי היאך מח) חי יכול להכחיש את החי והיה ר"ג מט) עומד ודורש ור' יהושע עומד על רגליו עד שרננו כל העם ואמרו מי) לחוצפית המתורגמן עמוד ועמד: **מתני'** נאמן הכהן לומר הראיתי בכור זה ובעל מום הוא: **גמ'** אמר רב יהודה אמר רב נ נאמן הכהן לומר בכור זה נתן לי ישראל במומו מאי טעמא נא) כל מילתא דעבידא לאיגלויי לא משקרי בה אינשי אמר נב) רב אשי אף אנן נמי תנינא נאמן הכהן לומר הראיתי בכור זה ובעל מום הוא מאי טעמא לאו משום דאמרינן כל מילתא דעבידא לאיגלויי לא משקרי בה אינשי התם הוא דקדשים בחוץ לא אכיל אבל הכא כיון דחשידי חשידי מתיב רב שיזבי נג) נד) האומר למי שאין נאמן על המעשר קח לי ממי שהוא נאמן או ממי שהוא מעשר אינו נאמן אמאי נימא כל מילתא דעבידא לאיגלויי לא משקרי בה אינשי שאני התם דאית

ליה בלא התרת מומחה נה): **אבל הכא.** [זה] נתן לי ישראל כדי שלא יצטרך להביא עדים שמאליו נפל בו כיון דחשידי כהני להטיל מוס ולמימר נפל מאליו חשידי נמי להטיל מוס ולמימר ישראל נתנו לי במומו: **קח לי ממי שהוא נאמן.** שאינו לוקח פירות מעם הארץ או ממי שלוקח מעם הארץ ומעשר דמאי קודם שימכרם: **אין.** שליח זה נאמן לומר שנאמן לקחתיו: דלית

אלא מאחרינא אפילו מעם הארץ דמצי אמר אפילו עם הארץ נאמן הוא עלי ליקח ממנו. הלכך אינו נאמן השליח:

מסורת הש"ס

א) שבת קמה: ע"ש, ב) ל"ל אמר, ג) ל"ל אסי, ד) שבת קמה:, ה) כתובות כב., ו) נ"מ פא: כתובות מז:, ז) [קדושין סד:וש"נ], ח) [עי' בגליון ב"מ פא:], ט) ל"ל הכא ל"ק, י) [כ"ה גירסת הרא"ש], יא) בכמה מז:, יב) נ"א אל"ל יהושע כו' ל"ק וכ"ה בברכות, מ) נ"א יושב, נ) [כ"ה כב: יבמות לג: קטו.], ס) דמאי פ"ד מ"ה, ע) גי' הל"ק מה"ד חשוד כו' לדבר א' הס"ד ואח"כ מתמיה הדבור לאחזוקינהו כו' ר"מ הס"ד, פ) אפי' בנו ואפי' ל"ק, צ) נ"א אייכוב, ק) נ"ק, ר) נרים פ' ת"ה דמה ל"ק, ש) [וע"ע תוס' לעיל לה: ד"ה וכ"ת],

הגהות הב"ח

(א) תי"י ד"ה אבל הכא וכו' בכור הוא כי היכי דלימא ליה חכם: (ב) ד"ה כלום וכו' ומי חשידנא אנא: (ג) ד"ה לא לעולם וכו' אבל לי ושחיט:

גליון הש"ם

גמ' עד מפי עד כשר. עי' סנהדרין דף ל ע"ב ברש"י ד"ה בעדות בכור וכתוס' שם:

מוסף רש"י

לעדות בכור. בכור ביד כהן כשנתנו ישראל לו שלם ואינו יכול לומר מום בבכור ואין נאמן ולריך להביא עדים (שבת קמה:). **אלא לעדות האשה.** לומר נאשה מת בעלך, דאקילו בה רבנן משום עיגונא, וכל דמקדש לאנשא דרבנן מקדש ואפקועי רבנן לקדושין מיניה (שם). **לעדות שהאשה כשרה לה.** והאי נמי כשרה לה (שם). **במקום עדים.** דאנן סהדי שאין אותו הדרך בלא מים (ב"מ פא:). **בעלי תריסין.** מכמיס המגלמיס זה את זה בהלכה (ברכות כז:). **המתורגמן.** שהיה עומד לפני רבן גמליאל ומשמיע לרבים את הדרשה מפי רבן גמליאל (שם).

שיטה מקובצת

א) לעדות אשה בלבד: ב) הוא הפה שהתיר קמ"ל: ג) הוו ומית חמרא ואמר: ד) מיא הכא ודאי: ה) נסריה ס"א בסלי נצרים של ערבה קלופה בהדי: ו) ליה כלום חילקנו: ז) עד שיכנסו בעלי: ח) היאך יכול החי להכחיש: ט) ר"ג יושב ודורש: י) לר' חוצפית: יא) אמר רבא תיבת אשי נמחק: יב) כשרה לה בלבד ובעדות: יג) מום זה בו: יד) בפנויה היה מחזקינן: טו) הוא שלא שחיט ליה דהא: יז) גברי דסתמא הוא אמר: יח) הארץ דמי חשדינא אנא למישדי מומא בכונה ככהן ע"ה: יט) בו השוחטו הס"ד: כ) מומחה ודאי שריא חכם וכי שריא חכם ע"פ עדים שריא הס"ד: כא) במום זה נתנו לי ישראל: כב) תיבת אלא נמחק: כג) רבא ועוד דרבא: כד) לאו כן הלכה: כה) תי' ברישה נמחק: כו) ואגבי שיטפא דהתם: כז) וא"א לפרש כן:

עין משפט נר מצוה

מד א מיי' פי"ב מהל' גירושין הלכה טו טוש"ע אה"ע סי' יח סעיף ג:

מה ב מיי' פ"ב מהלכות בכורות הלכה טו סמג עשין רי טוש"ע י"ד סי' שיד סעיף ה:

ג [טוש"ע שם סעיף ו]:

מו ד מיי' פי"ב מהלכות גירושין הלכה ג טוש"ע אה"ע סי' קנב סעיף ו:

מז ה מיי' פ"ד מהלכות שכירות הלכה ג סמג עשין פט (טור ח"מ סי' שט) [לא מצאתי בטוש"ע וש"ע]:

מח ו מיי' פי"ב מהלכות בכורות הלכה י טוש"ע י"ד סי' רים סעיף ג:

מט ז מיי' שם הלכה יח טוש"ע שם סעיף ז:

נ ח מיי' שם הלכה יט טוש"ע שם סעיף מ:

נא ט מיי' פי"ב מהלכות מעשרות הלכה ו:

רבינו גרשום

אימור דאמר ר' מאיר החשוד על הדבר לחששא בעלמא בשמא חשיד לא חזוקינהו נמי דודאי חשידי לא אמרינן הלכך לא חשידי לכל התורה וכשירין למידן: לעדות שהאשה כשרה לה. ואשה כשרה לעדות בכור מדאמרי' אפילו בנו אפי' בתו: מהו דתימא התם הוא. גבי אשה דאמרינן הפה שאסר הוא שהתיר דאי בעיא לא אמרה מידי ולא מחזקינן לה באשת איש דליכא דידע: אבל הכא. גבי בכור לא סגי דלא אמרה דלא מסהיד דכיון דידע דבכור הוא דקדשים בחוץ נמי לא אכיל אלא א"כ יעיד עליו שהוא מום לא נימא הפה שאסר הוא שהתיר קמ"ל דאמרינן דכיון דיכול למישדי ביה מומא דמינכר ודאי דמום קבוע ולא שדא אמרינן הפה שאסר הוא הפה שהתיר: מה לי לשקר במקום עדים לא אמרינן. דאנן סהדי דאורחא דנהר פקוד לעולם איכא מיא והכא נמי כיון דידעינן דהכהני חשידי אמומי לא נימא הפה שאסר הוא שהתיר: הכא גבי האי כהן דבא ואמר בכור הוא ומומו עמו מי ידעינן ודאי דאיהו שדא ביה מומא חששא בעלמא הוא ובמקום חששא אמרינן הפה שאסר הוא שהתיר: נצרין הוצין. נצרין של ערבה קלופה שהן דקין וחדין: חלקנו בין חבר לע"ה. דאע"ג דע"ה חשיד למיגרם מום לבכור כדאמר בעליו עמנו מעידין אי לא לא [כהן] חבר לא חשיד ושלא מדעתו היה מצינא לאסהודי עליה אי לא א"ל ר' יהושע הין: בעלי תריסין. חכמים: עמד השואל. ר' צדוק: א"ל ר' יהושע לא. דלא רצה להורות הלכה לפני ר"ג: עמוד. שתוק: והיינו דאמר בברכות (אתא) בבכורות צעריה: דעבידא לאיגלויי. דמצי למישייליה לחכם אם התירו לו אם לא: התם הוא. דכיון דשחט הוא ואמר הראיתיו לחכם הוא ובעל מום הוא דמהימן דכיון דקאכיל ליה מידע ידע דקדשים בחוץ לא מצי אכיל ובודאי הראהו: אבל הכא. בכהן שאמר בכור זה נתן לי ישראל במומו כיון דחי הוא דלא שחטיה לא מהימן ולא שרינן למישחטיה דחשידי דילמא איהו שדא ביה מומא וליתא לדרב יהודה דעבידא לאיגלויי דמצי למישייליה אי זבין ליה: שאני התם דמצי לאישתמוטי שליח דמצי ואמר לאו מהאי זבניה